

Monumentnummer*: 531484

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 27 september 2013
Kadaster deel/nr 82688/80

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Tienhoven Stichtse Vecht Utrecht

Locatiennaam Locatieomschrijving
Tienhoven Betonnen werken omgeving Fort bij Tienhoven

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Maarssen K 1456

Omschrijving**

Cluster 21. Tankversperring.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE Inleiding

TANKVERSPERRING als onderdeel van een accesverdediging op de Nieuweweg, een dijklichaam te midden van een plassegebied. Het opwerpen van hindernissen om het oprukken van vijandelijke troepen te belemmeren of te vertragen kent een lange historie. Belangrijke kunstmatige hindernissen waren van oudsher onder meer grachten, waterlinies, omgehakte bomen en onklaar gemaakte bruggen. Met de opkomst van mechanisch (zoals de stoomtrein) en gemotoriseerd (pantservoertuigen en tank) transport is nog zwaarder materieel ingezet, waaronder de stalen en (gewapend) betonnen versperring. Eén van de vanaf het midden van de jaren '30 toegepaste systemen bestond uit schuin rechtop geplaatste en gepunte, stalen H-profielbalken, die niet alleen de doorgang voor zulke verkeersmiddelen sterk bemoeilijkten, maar die daaraan ook zware schade konden toebrengen. Dergelijke hindernissen werden samengesteld uit één (Type I) dan wel twee rijen (Type II) profielbalken. Tankhindernissen waren gewoonlijk opgebouwd uit samenhangende stelsels van barrières, waarin behalve water (bv. antitankgrachten, permanente plassen of inundaties) ook betonnen en stalen constructies (de echte tankversperringen) de voortgang vertraagden. Een andere hindernis was de tetraëder - een verplaatsbaar driehoekig betonblok dat (additioneel) groepsgewijze ook kon worden toegepast bij controleposten en bruggen. Het Nederlandse leger maakte aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog in de Nieuwe Hollandse Waterlinie onder meer gebruik van

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

antitankgrachten en tankversperringen in de vorm van betonblokken met schuin hierin geplaatste stalen profielbalken. Het aantal aangelegde tankversperringen in de Hollandse Waterlinie is niet bekend; rond het jaar 2000 zijn er nog omstreeks 10 herkenbaar aanwezig, waarvan 1 compleet. De resten van de tankversperring in de Nieuweweg bevinden zich ongeveer 300 m ten oosten van het Fort bij Tienhoven. De versperring kon onder meer vanuit het fort (frontaal) worden verdedigd. De resten van de versperring waren tot 2009 of 2010 niet zichtbaar - behalve indirect, vanwege schade en schadeherstel aan de weg ter plaatse - maar ze zijn door het kappen van bomen weer aan de oppervlakte gekomen.

Omschrijving

Gewapend betonnen resten van een TANKVERSPERRING in de Nieuweweg, die samen met het belendend plassegebied en de Tienhovense Vaart een tankhindernis vormde. Het betonblok van de tankversperring dateert van kort voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog. Het betreft een in zowel in de rijweg als in de bermen geïncorporeerd, gewapend gietbetonnen blok dat met name aan de noordzijde van de weg nog goed herkenbaar is. Vanwege asfaltering is het grootste gedeelte thans niet zichtbaar, maar de steeds weerkerende (klink)schade aan het wegdek is het gevolg van de aanwezigheid van het betonblok.

Waardering

De resten van de TANKVERSPERRING in de Nieuweweg ten oosten van het Fort bij Tienhoven zijn van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdelen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de en 20ste eeuw), b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (20ste eeuw) c. het systeem van 'levende' veldversterking in de diepte (20ste eeuw)

De onderdelen zijn voorbeelden van speciaal ter verdediging tegen aanvalswagens en / of tanks aangelegde en / of ingerichte (anti)tankgracht met bij wegaccessen in gewapend beton, gietijzer en staal uitgevoerde versperringen, die gezamenlijk deel uitmaakten van een lineaire hindernis.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex en in het bijzonder als van een lineair systeem deel uitmakende fysieke versperringen in het acces van de Houtense Vlake.

* Tankversperringen zijn tamelijk zeldzaam geworden en deze resten zijn representatief omdat ze in hun fysieke context en samenhang herkenbaar zijn gebleven.

* De resten zijn matig gaaf bewaard, omdat de betonnen massa thans slechts gedeeltelijk waarneembaar is, maar wel in situ herkenbaar is.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Fort, vesting en -onderdelen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument